

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»

Кафедра психології та суспільно-гуманітарних наук

РОБОЧА ПРОГРАМА (СИЛАБУС)
навчальної дисципліни «Вікова психологія»
на 2024/2025 навчальний рік

1. Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма здобуття освіти	Заочна
Рік підготовки, семестр	1 рік/2 семестр
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/загальна кількість годин)	4/120
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Модульний контроль
Мова викладання	українська
Розміщення курсу	Google classroom

2. Інформація про викладача

1. Викладач: *Засєкін Артур Анатолійович*, доцент кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук, кандидат психологічних наук, доцент.

Робочий кабінет (№102), графік роботи: понеділок; п'ятниця 10:00-16:00.

2. Віртуальний офіс: E-mail: a.zasekin@istu.edu.ua, посилання на вебінар Google Meet в Google classroom, графік консультацій: середа 15:00-17:00.

Більше інформації про викладача можна знайти на сторінці [кафедри](#) офіційного сайту Університету.

3. Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів з особливостями та закономірностями розвитку психіки людини у різні вікові періоди, навчити враховувати їх у практиці роботи з клієнтами.

Завдання навчальної дисципліни:

ознайомлення студентів з базовими знаннями:

- предмет, місце і роль вікової психології у системі загальнонаукового і психологічного знання;
- основні методи та наукові напрямки у вивченні особистості;
- психологічні особливості різних вікових періодів людини, нормативні вікові кризи, психологічні новоутворення вікового періоду;

формування умінь:

- застосовувати та пояснювати основні поняття та категорії вікової психології;
- добирати психологічні методи та методики відповідно віку людини;
- надавати практичні рекомендації щодо подолання вікових криз особистості з урахуванням вікових особливостей психіки;

розвиток у здобувачів таких комунікаційних навичок:

- аргументовано висловлювати і відстоювати власну думку у обговорюванні дискусійних питань щодо актуальних проблем сучасних напрямів вивчення особистості;
- командної роботи при колективному обговоренні проблемних ситуацій та

комплексних завдань;

формування здатності застосовувати знання та навички самостійно та відповідально:

– формування здатності самостійно обґрунтовувати та обирати методи психологічної діагностики та супроводу на основі аналізу наявної інформації про особливості розвитку особистості.

Навчальна дисципліна вносить вклад у формування таких компетентностей та досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньою програмою:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

ПРН 19. Складати та реалізовувати програму психокорекційного впливу та план психотерапевтичного процесу відповідно до індивідуально-психологічних особливостей клієнта.

ПРН 20. Надавати першу психологічну допомогу в кризових та екстремальних ситуаціях.

Пререквізити: здатність критично оцінювати інформацію, що стосується психології, уміти розрізняти наукову та популярну психологію; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку психології як науки, її місця у загальній системі наукових та практичних знань людства; здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом загальної психології.

Рекомендовані навчальні матеріали та ресурси

Основні:

1. Вікова психологія : конспект лекцій / укладачі: П. І. Сахно, Н. М. Теслик. Суми : Сумський державний університет, 2024. 190с.
2. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. 2-е вид., стер. Київ : Кондор, 2015. 469 с. URL: <http://surl.li/epfrg>
3. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник. 4-те вид., стер. Суми : Університет. кн., 2019. 352 с. URL: <http://surl.li/bbjbs>
4. Помиткін Е. О., Рибалка В. В. Геронтопсихологія навчання особистості похилого віку : посібник. Київ : ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України, 2020. 150 с.
5. Сергєєнкова О. П. Вікова психологія : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 376 с.
6. Скрипченко О. В. та ін. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Каравела, 2019. 400 с.
7. Lally M. and Valentine-French S. Lifespan Development: A Psychological Perspective. Second Edition.. College of Lake County Foundation, 2019. 468 p. URL: <http://dept.cleillinois.edu/psy/lifespandevelopment.pdf>
8. Paris J., Ricardo A., & Rymond D. Ed. Johnson A. Child Growth and Development. Version 1.2. 2019. 420 p. URL: <https://drive.google.com/file/d/1B4e6oKPTFeUE9tXsJMcjszb6Kj7EfEb/view>

Допоміжні:

1. Діагностика самовизначення щодо майбутньої професії обдарованих учнів ліцею : методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник, М. М. Новгородська. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. 36 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/723037/1/Metod%20rekoment%20Melnik_v%20pechat.pdf
2. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 124 с.
3. Проблеми вікової та педагогічної психології : хрестоматія / упоряд. Т. О. Гетьман, Т. Д. Кричківська. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 785 с.
4. Психологічна діагностика обдарованості учнів : методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. – 170 с. URL: [https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740921/Теоретико-методичні засади діагностики когнітивних та особистісних чинників самовизначення щодо майбутньої професії обдарованих учнів ліцею : методичний посібник / Н. А. Бельська, Ю. М. Ковальчук, М. Ю. Мельник, М. М. Новгородська, М. А. Садова. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. 144 с. URL: \[https://lib.iitta.gov.ua/728956/2/Metod%20posibnmyk_7_Melnik.pdf\]\(https://lib.iitta.gov.ua/728956/2/Metod%20posibnmyk_7_Melnik.pdf\)](https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740921/Теоретико-методичні_засади_діагностики_когнітивних_та_особистісних_чинників_самовизначення_щодо_майбутньої_професії_обдарованих_учнів_ліцею_методичний_посібник_/Н.А.Бельська,Ю.М.Ковальчук,М.Ю.Мельник,М.М.Новгородська,М.А.Садова.Київ:Інститут_обдарованої_дитини_НАПН_України,2021.144_с._URL:_https://lib.iitta.gov.ua/728956/2/Metod%20posibnmyk_7_Melnik.pdf)
5. Рейтингові шкали оцінки проявів обдарованості : методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740920/1/Мельник_Рейтингові%20шкали_2023.pdf

Інформаційні ресурси

1. Міжнародний журнал рецензованих наукових досліджень психології розвитку: Developmental Psychology // <https://www.apa.org/pubs/journals/dev>
2. Британський журнал рецензованих сучасних досліджень психології розвитку: British Journal of Developmental Psychology // <https://bpspsychub.onlinelibrary.wiley.com/journal/2044835X>
3. Офіційне видання Європейської асоціації психології розвитку: European Journal of Developmental Psychology // <https://www.tandfonline.com/toc/pedp20/current>
4. Журнал прикладних досліджень психології розвитку: Journal of Applied Developmental Psychology // <https://www.sciencedirect.com/journal/journal-of-applied-developmental-psychology>

4. Організація вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Форми занять (найменування, кількість годин)	Форми контролю	Максимальна кількість балів
Тема 1. Вікова психологія як наука			
	<i>Лекція 1 – 1 год.</i>		
	<i>Самостійна робота – 6 год.</i>	Див. примітку	
Тема 2. Методи та напрями вікової психології			
	<i>Лекція 2 – 1 год.</i>		
	<i>Практичне заняття 1 – 0,5 год</i>	Перевірка завдань самостійної роботи	10
	<i>Самостійна робота – 6 год.</i>		
Тема 3. Психічний розвиток як предмет вікової психології			
	<i>Лекція 3 - 1 год.</i>		
	<i>Практичне заняття 2 – 0,5 год</i>	Перевірка завдань самостійної роботи	10
	<i>Самостійна робота – 6 год.</i>	Див. примітку	
Тема 4. Особливості розвитку ембріону і плоду			
	<i>Лекція 4 - 1 год.</i>		
	<i>Самостійна робота – 6 год.</i>	Див. примітку	
Тема 5. Психологія новонародженого			
	<i>Самостійна робота – 8 год.</i>	Див. примітку	
Тема 6. Психологічні особливості немовляти			
	<i>Самостійна робота – 6 год.</i>	Див. примітку	
Тема 7. Психологія дітей раннього віку			
	<i>Практична робота 3 – 0,5 год.</i>	Перевірка завдань самостійної роботи	10
	<i>Самостійна робота – 8 год.</i>	Див. примітку	
Тема 8. Психологія дітей дошкільного віку			
	<i>Практична робота 4 – 0,5 год.</i>	Перевірка завдань самостійної роботи	10
	<i>Самостійна робота – 6 год.</i>	Див. примітку	
Тема 9. Психологія дітей молодшого шкільного віку			
	<i>Практична робота 5 – 1 год.</i>	Перевірка завдань самостійної роботи	10
	<i>Самостійна робота – 8 год.</i>	Див. примітку	
Тема 10. Психологія підлітків			
	<i>Практична робота 6 – 1 год.</i>	Перевірка завдань самостійної роботи	10
	<i>Самостійна робота – 6 год.</i>	Див. примітку	
Тема 11. Психологія ранньої юності			
	<i>Лекція 5 - 1 год.</i>		

	Самостійна робота – 6 год.	Див. примітку	
Тема 12. Психологія зрілої юності			
	Лекція 6 - 1 год.		
	Самостійна робота – 8 год.	Див. примітку	
Тема 13. Загальна характеристика психології дорослості			
	Самостійна робота – 8 год.		
Тема 14. Психологія ранньої та середньої дорослості			
	Самостійна робота – 6 год.	Див. примітку	
Тема 15. Психологія середньої дорослості			
	Лекція 7 - 1 год.		
	Самостійна робота – 6 год.	Див. примітку	
Тема 16. Психологія старості			
	Лекція 8 - 1 год.		
	Самостійна робота – 6 год.	Див. примітку	
Разом поточна робота			60
	Модульний контроль (2 год)	Комп'ютерне тестування	40
Разом за кредитним модулем			100
Примітка. Завдання та запитання з матеріалу, що виносяться на самостійне опрацювання, включені до індивідуальних завдань та тестових завдань з модульного контролю.			

5. Політика навчальної дисципліни

5.1. Політика щодо відвідування занять

- аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно з розкладом, який розміщений на офіційному сайті Університету (ознайомитись за посиланням [Розклад](#));
- права, обов'язки та основні правила поведінки здобувачів освіти протягом навчання в Університеті регламентується [Правилами внутрішнього розпорядку для здобувачів](#).

5.2. Політика оцінювання навчальних досягнень здобувачів

- система, шкали та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів наведені у [Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#);
- орієнтовані критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів наведені на офіційному сайті Університету (ознайомитись за посиланням [Орієнтовані критерії](#)). Практичні заняття оцінюються в 10 балів за наступними критеріями: 0 балів – не виконання відповідного завдання без поважних причин; 1–3 бали – виконання завдання та оформлення роботи зі значною кількістю помилок; 4–6 балів – виконання завдання, оформлення та захист із кількома негрубими помилками; 7-10 балів – виконане завдання характеризується підвищеною складністю; має самостійний, творчий характер; роботі притаманна внутрішня послідовність, логічність і завершеність.
- Визначені силабусом навчальні завдання є обов'язковими для виконання здобувачами освіти. Розподіл балів за окремі завдання вказаний у розділі 5 «Організація вивчення навчальної дисципліни»;
- Правила призначення заохочувальних балів. Заохочувальні бали: участь у міжнародних, всеукраїнських або інших заходах (конкурсах) за тематикою навчальної дисципліни - 5 балів; участь у роботі наукового гуртка кафедри за тематикою навчальної дисципліни - 5 балів;

виконання НДР - 20 балів.

- максимальна кількість балів за поточну роботу упродовж кредитного модуля становить 60 балів, мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового оцінювання кредитного модуля становить 30 балів; максимальна кількість балів за підсумкове оцінювання модульного контролю становить 40 балів;
- можуть бути визнані та зараховані (повністю чи частково) у межах навчальної дисципліни результати навчання, досягнуті здобувачем поза навчальними заняттями в ЗВО «МНТУ» через формальну освіту (на основі додатку до диплому чи академічної довідки), що регулюється [Положенням про організацію освітнього процесу](#), або неформальну, інформальну освіту (через процедуру визнання, яка регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти).

5.3. Політика щодо дедлайнів та перескладання

- усі передбачені програмою завдання мають бути виконані у встановлені викладачем терміни;
- робота, яка здається здобувачем менше ніж за п'ять робочих днів до модульного контролю без поважних причин, не перевіряється викладачем;
- здобувачу, який не здав роботу у встановлені терміни з поважних причин, надається можливість здати її після встановленого терміну за погодженням із викладачем;
- ліквідація академічної заборгованості відбувається у встановлені графіком освітнього процесу терміни та у порядку, передбаченому у [Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#)

5.4. Політика дотримання принципів академічної етики та доброчесності

- здобувачі мають дотримуватись принципів академічної етики та доброчесності наведених у [Кодексі академічної етики](#) та [Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).
- порушення принципів академічної доброчесності тягне за собою цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність, передбачену чинним законодавством та наведеним вище положенням;
- Університет визнає важливість різноманітності студентського контингенту і прагне до створення комфортного інклюзивного та справедливого середовища для навчання різних категорій здобувачів. Будь-яка поведінка (включно з переслідуваннями, сексуальними домаганнями, дискримінацією, розпалюванням ворожнечі), яка загрожує цій атмосфері, не допускається. Інформація про прояви такої поведінки учасниками освітнього процесу під час занять має бути негайно доведена до викладача навчальної дисципліни чи адміністрації Університету.

5.5. Політика оскарження результатів підсумкового контролю

Порядок оскарження результатів підсумкового контролю (кредитний модуль чи атестація) регулюється розділом 6 [Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).

5.6. Політика комунікацій

Комунікації з викладачем:

- усі обов'язкові для виконання завдання з навчальної дисципліни, рекомендації до їх виконання, максимальна кількість балів та дедлайни викладені у розділі «Завдання» відповідного навчального курсу у Class Room;
- усі важливі повідомлення для здобувачів викладач розміщує у розділі «Стрічка» відповідного навчального курсу у Class Room;
- усі виконані завдання здобувач повинен завантажувати для перевірки до навчального курсу у Class Room;
- викладач перевіряє виконане здобувачем завдання протягом наступних трьох робочих днів

після завантаження роботи та виставляє отриману оцінку до електронного журналу навчального курсу у Class Room;

- при проведенні заняття у форматі відеоконференцій камери здобувачів мають бути ввімкнені протягом усього заняття;
- індивідуальні консультації викладач надає здобувачам офлайн у приміщенні та за графіком, визначеними у силабусі, або онлайн у віртуальному офісі за визначеним графіком.

Комунікації в групі

Викладач заохочує дискусії із спірних питань та проблем, що розглядаються у межах навчальної дисципліни, висловлювання власної точки зору здобувачів на предмет їх вирішення. Обговорення та дискусії мають вестись у обстановці поваги до іншої точки зору, шанобливого ставлення до думок опонентів. Критика має бути конструктивною та обґрунтованою.

Силабус навчальної дисципліни складено доцентом кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук, кандидатом психологічних наук, доцентом Артуром ЗАСЄКІНИМ.

«Погоджено»

Гарант освітньої програми

доктор психол.наук, Ксенія АНДРОСОВИЧ

(підпис)

Ухвалено рішенням кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук (протокол №7 від 10 січня 2025 року)

Завідувачка кафедри

доктор психол. наук, Ксенія АНДРОСОВИЧ

(підпис)